

นโยบายสาธารณะ : ชิม ซ้อป ใช้ ในประเทศไทย

Problem Solving on Financial Asset Inequality

สุจิตรา คุ่มฉาย,

อัคริ กุลบุตร, ดนัย จันทร์สามเรือน และ ศรชัย ท้าวมิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Sujitra Khumchay,

Atcharee Kullaboot, Danai Chansamruean and Sornchai Taomitr

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, ying_khumchay@hotmail.com

บทคัดย่อ

นโยบายสาธารณะ เป็นเสมือนกลไกหลักสำคัญในการดำเนินงานของรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐทุกแห่ง ซึ่งการกำหนดนโยบายสาธารณะเป็นการตัดสินใจวางแนวทางกว้าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหรือการตอบสนองความต้องการ สิ่งสำคัญคือการตัดสินใจว่าจะกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างไรต้องอาศัยข้อมูลและใช้เทคนิคและทฤษฎีช่วยตัดสินใจ นโยบาย ชิม ซ้อป ใช้ เป็นอีกหนึ่งโครงการภายใต้นโยบายประชารัฐ ที่เกิดขึ้นเพื่อกระตุ้นการใช้จ่าย และเศรษฐกิจภายในประเทศไทย และเป็นหนึ่งในชุดมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจมหภาค ที่รัฐบาลประกาศในเดือน สิงหาคม 2562 เพื่อรับมือกับเศรษฐกิจที่กำลังชะลอตัวจากพิษสงครามการค้าสหรัฐฯ-จีน ร่วมกับมาตรการอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วย “ชิม” สำหรับการใช้ในร้านอาหารและเครื่องดื่ม “ซ้อป” สำหรับการใช้ซื้อสินค้าในร้านค้าทั่วไปที่ร่วมโครงการ สินค้าโอท็อปวิสาหกิจชุมชน และร้านธงฟ้าประชารัฐ และ “ใช้” สำหรับบริการเพื่อการท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรม แพคเกจทัวร์ และค่าไกด์ จุดประสงค์หลักของนโยบายนี้ คือส่งเสริมการใช้จ่ายร่วมกับการท่องเที่ยวภายในประเทศและสนับสนุนการใช้จ่ายผ่านระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า g-Wallet โดยการแจกเงิน 1,000 บาท ให้ประชาชนจำนวน 10 ล้านคนแรก ที่เข้ามาลงทะเบียนในเว็บไซต์ ผ่านแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” ในขณะที่ร้านค้าใช้แอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” แต่ผลตอบแทนที่ออกมาแล้ว ประชาชนใช้จ่ายจากเงินที่รัฐบาลแจกเท่านั้น มีการใช้จ่ายผ่านกระเป๋าใบที่ 2 ในอัตราน้อย ทำให้มาตรการนี้ไม่ได้กระตุ้นเศรษฐกิจได้ดีเท่าที่ควรจะเป็น

คำสำคัญ : นโยบายสาธารณะ; ชิม ซ้อป ใช้; กระตุ้นเศรษฐกิจ

Abstracts

Public policy It is the main operating mechanism of all government and government agencies. The public policy making is a decision to formulate a broad approach to solving problems or developing or meeting needs. It is important to decide how to formulate public policy, it requires information and techniques and theories to help make decisions. That happened to stimulate spending And the economy in Thailand And is one of the macro economic stimulus packages The government announced in August 2019 to cope with the slowing economy from the poison of the US-China trade war. Together with other measures, which include "Tasting" for use in food and beverage stores, "Shop" for shopping at participating general stores. OTOP products, community enterprises And the Blue Flag Shop Pracharat and "Used" for tourism services including hotels, packages, tours and guide fees. The main purpose of this policy. It is to promote spending in conjunction with domestic tourism and to support spending through electronic payment systems. Also known as g-Wallet by giving 1,000 baht to the first 10 million people who entered the website Through the "purse" app, while the store uses the "purse" app, the feedback that comes out is People spend only from the money distributed by the government. There was a low rate of spending through the second bag, so this measure did not stimulate the economy as well as it should have been.

Keywords : Public policy; use shopping; stimulate the economy

บทนำ

การพัฒนาประเทศและการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศเพื่อให้มีเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นปัญหาที่ต้องเผชิญ รัฐบาลจึงพยายามอย่างแข็งขันในการกอบกู้วิกฤติเศรษฐกิจหลายมาตรการ การกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Public Policy Making” นักวิชาการบางท่านอาจเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น “การวางนโยบาย” หรือ “การตัดสินใจ

นโยบาย” โดยมีผู้ให้ความหมายไว้หลายอย่างเช่น Dror (1968 : 182) และ จุมพล หนีมพานิช (2549 : 191) กล่าวว่า การกำหนดนโยบาย คือ การตัดสินใจนโยบายของรัฐที่จะตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน การตัดสินใจ (Decision Making) ที่มีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างเป็นขั้นตอนและชัดเจน สอดคล้องกับสถานการณ์การตัดสินใจนั้น

โครงการ “ชิม ช้อป ใช้” คณะผู้ศึกษาเห็นว่าได้ใช้ทฤษฎีหลักการและเหตุผล (The Rational-Comprehensive Theory) ที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์และวิทยาการจัดการใช้เพื่อวิเคราะห์ทางเลือกในการตัดสินใจของบุคคลและขององค์การเพื่อการบรรลุเป้าประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายสูงสุด

โครงการ ชิม ช้อป ใช้ เป็นหนึ่งในชุดมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจมหภาค ที่รัฐบาลประกาศในเดือนสิงหาคม 2562 เพื่อรับมือกับเศรษฐกิจที่กำลังชะลอตัวจากพิษสงครามการค้าสหรัฐฯ-จีน ร่วมกับมาตรการอื่น ๆ ซึ่งจุดประสงค์หลักของนโยบายนี้ คือ ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและสนับสนุนการใช้จ่ายผ่านระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า g-Wallet และเป็นมาตรการกระตุ้นการบริโภค

ภาคเอกชน มีการออกแบบกลไกในจ่ายเงิน เพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลและการใช้ระบบการชำระเงินออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันให้กระจายถึงกลุ่มคน โดยใช้เงินโอนจากรัฐบาลในการสร้างแรงจูงใจ นอกจากนี้ยังส่งเสริมในด้านของธุรกิจท่องเที่ยวเนื่องจากการมีการกำหนดเงื่อนไขในการใช้เงินโอนจากรัฐในต่างจังหวัด (นอกที่อยู่ภูมิลำเนาในบัตรประชาชน) โครงการ ชิม ช้อป ใช้ จึงเสมือนถูกออกแบบมาเพื่อตอบสนอง 3 วัตถุประสงค์คือ

1) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล โดยให้มีการลงทะเบียนแอปพลิเคชัน และรับเงินผ่าน G-wallet ซึ่งจากข้อมูลในเฟสแรก ยอดการใช้จ่ายส่วนใหญ่จะอยู่ในจังหวัดรอบ ๆ กรุงเทพฯ และหัวเมืองใหญ่ในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการเข้าถึงระบบออนไลน์ทั้งโดย 4G, broadband, Wifi ที่ดีเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ดังนั้น การตั้งความหวังให้มีการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล และระบบการชำระเงินออนไลน์ ที่เพิ่มขึ้นยังคงไม่มีความชัดเจน

2) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ผลของมาตรการในเฟสแรกแสดงถึงการใช้จ่ายในจังหวัดที่ใกล้เคียงกับจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางในแต่ละภูมิภาค ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการจ่ายเงินตามปกติที่ไม่ใช่การจ่ายเงินระหว่างการท่องเที่ยว จำนวนเงินที่ได้ยังไม่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายหลักในการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก พาหนะเดินทาง ทำให้ผลต่อการจูงใจในคนเดินทางท่องเที่ยวเพื่อใช้สิทธิ์ตามมาตรการนี้มีอยู่จำกัด

3) ด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจมหภาคที่กำลังชะลอตัวจากการหดตัวของส่งออกจากผลของความขัดแย้งทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน โดยพุ่งประเด็นไปที่การกระตุ้นการบริโภคในประเทศ

มาตรการควบคุมโครงการชิม ช้อป ใช้ มีหลักเกณฑ์การลงทะเบียนของภาคเอกชนที่ต้องการร่วมโครงการคือ ต้องเป็นผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาที่ได้จดทะเบียนพาณิชย์ หรือมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานราชการ มีบัตรประจำตัวประชาชนผู้ประกอบการ หรือหนังสือมอบอำนาจจากผู้ประกอบการ มีโทรศัพท์มือถือ Smart phone และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ใช้โหลดแอปพลิเคชัน “ถูกเงิน” มีบัญชีเงินฝากธนาคารกรุงไทย แบบออมทรัพย์หรือกระแสรายวัน และมีสถานที่ตั้งร้านค้าที่ชัดเจน ทั้งนี้มีหลักเกณฑ์การลงทะเบียนของภาคประชาชนที่ต้องการร่วมโครงการ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

- (1) เป็นบุคคลสัญชาติไทย มีบัตรประจำตัวประชาชน
- (2) มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ณ วันที่ลงทะเบียน
- (3) มีโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนที่สามารถเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตและมีอีเมล โดยลงทะเบียนผ่านเว็บ “ชิม ช้อป ใช้”

นโยบายชิม ช้อป ใช้ เป็นมาตรการหนึ่งของรัฐบาล ที่ให้หลักการบริหารรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ที่กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่ชัดเจน โดยจะกำหนดเป็นเชิงปริมาณ มุ่งเน้นควบคุมผลที่ออกมา โดยการจัดสรรทรัพยากร และการให้รางวัลประชาชน โดยจะเชื่อมโยงกับการวัดผลการปฏิบัติงานมิได้ถูกกำหนดจากหน่วยงานส่วนกลางในระบบราชการ เน้นผลสำเร็จของภารกิจมากกว่าที่จะเน้นในเรื่องของ

กระบวนการ เป็นแนวคิดที่สนับสนุนการดำเนินการกิจของรัฐโดยใช้กลไกตลาดเพิ่มขึ้น หรือที่เรียกว่า “Marketization” ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะควบคู่ไปด้วย

นโยบาย ชิม ซ้อป ใช้ : ใครเข้าถึงบ้าง?

โครงการชิม ซ้อป ใช้ เป็นมาตรการที่ดำเนินการกระตุ้นเศรษฐกิจได้ในระยะสั้นเท่านั้นแต่ก็มีความจำเป็นอย่างมากในการบรรเทาเบื้องต้นที่จะต้อง “กระจายรายได้” ลงไปสู่เศรษฐกิจระดับล่าง (Micro Economics) ให้ได้มากที่สุด ป้องกันเม็ดเงินไหลออก และที่เงินผิดด้วยส่วนหนึ่ง

ชิม ซ้อป ใช้ เป็นการดึงเงินจาก “ผู้มีรายได้ปานกลาง ถึง ผู้ที่มีรายได้สูง” ให้ “เติมเงิน” ของตนเข้า “G-Wallet” และออกไปใช้จ่ายใช้สอยใน “เศรษฐกิจระดับล่าง” บ้าง ซึ่งเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปอยู่แล้ว .. ปัจจุบัน มีแพลตฟอร์มบริการออนไลน์ (Digital Services Platforms) ต่างๆ มากมาย รวมถึง บางครั้งผู้คนสมัยใหม่มีรายได้จากธุรกิจออนไลน์มากขึ้นกว่าเดิม ทั้งผู้มีอิทธิพลทางการตลาด (Influences) ยูทูบเบอร์ (You Tubers) นักเล่นเกมส์ (Gamers) นักเขียนอิสระ (Content Writers) นักสร้างสรรค์เนื้อหาต่างๆ (Content Creators) และอีกหลายๆอาชีพที่เกิดขึ้นมาใหม่ในปัจจุบัน เป็นต้น เป็นอีกแรงหนึ่ง ที่ทำให้เงินลงไปไม่ถึงผู้ประกอบการรายย่อย (Micro Businesses) อื่นๆ รวมถึง การไปเที่ยวต่างประเทศทำได้ง่ายขึ้นและบ่อยขึ้นในปัจจุบันทำให้คนเลือกไปเที่ยวต่างประเทศมากกว่าท่องเที่ยวภายในประเทศ

เป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมของคนให้เข้าสู่ระบบนิเวศ “การซื้อ-ขายและชำระเงินออนไลน์” (e-Commerce) ผ่าน “กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์” (e-Wallet) ด้วยโมเดล Freemium และ Cash back นี้ เป็นวิธีเดียวกับแพลตฟอร์มใหญ่ๆ ใช้ดึง “ผู้ใช้งานใหม่” (New Entry Users) เข้าสู่แพลตฟอร์มอาทิการใช้โค้ดส่วนลด (Discount Coupon) หรือ โปรโมชั่น จัดส่งฟรีที่ทำให้ผู้คนหันมาใช้บริการของผู้ให้บริการนั้นๆ ซึ่งถือเป็น “กิจกรรมใช้จ่ายเพื่อการลงทุน” (Capital Expenditures) เพื่อเปลี่ยน “พฤติกรรมผู้บริโภค” (Customer Behavior) ให้หันมาใช้บริการของตน.. ในทางเดียวกันในส่วนมาตรการของรัฐ เป็นการใช้เม็ดเงิน 1,000 บาท และ Cash back 15% เพื่อดึงทั้ง “ผู้ซื้อ” และผู้ขายหรือ “ผู้ประกอบการ” (Businesses) ให้สามารถใช้แพลตฟอร์มชำระเงินออนไลน์แบบนี้ได้มากขึ้น เพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ “สังคมไร้เงินสด” (Cashless Society) เพื่อประโยชน์ในการวางรากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ต่อไป

การดึงเงินออกจากกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางน่าจะเป็นทางออกที่ดีส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศรวมถึงมีโอกาสที่คนกลุ่มนี้จะควักกระเป๋าตัวเองจ่ายเพิ่มลงไประหว่างการเข้าร่วมโครงการ หรือระหว่างกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ ได้อีกด้วยสร้างฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) “ในยุคปัจจุบันคนที่มีอำนาจมากที่สุดคือ คนที่มีฐานข้อมูลในมือมากที่สุด” และต้องเป็นแพลตฟอร์มขนาดใหญ่ ในการรองรับ

ผู้ใช้งานจำนวนมาก การวางฐานระบบปัญญาประดิษฐ์ Artificial Intelligence (AI) เพื่อการจัดการฐานข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ต่างๆ รวมถึงความปลอดภัยของฐานข้อมูล เป็นประโยชน์กับการทำงานในอนาคต ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการนำข้อมูลตรงนี้ไปวางแผนและนโยบายทางด้านเศรษฐกิจต่อไป ว่าใครใช้จ่ายกับสินค้าอะไร จำนวนที่ใช้จ่ายมีแค่ไหน และทำไมถึงเป็นอย่างนั้น

ด้านมาตรการควบคุมโครงการชิม ซ้อป ใช้ : พบว่า มีหลักเกณฑ์การลงทะเบียนของภาคเอกชนที่ต้องการร่วมโครงการคือ ต้องเป็นผู้ประกอบการที่เป็น นิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาที่ได้จดทะเบียนพาณิชย์ หรือมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานราชการ มีบัตรประจำตัว ประชาชนผู้ประกอบการ หรือหนังสือมอบอำนาจจากผู้ประกอบการ มีโทรศัพท์มือถือ Smart phone และเครือข่าย อินเทอร์เน็ตที่ใช้โหลดแอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” มีบัญชีเงินฝากธนาคารกรุงไทย แบบออมทรัพย์หรือกระแสรายวัน และมีสถานที่ตั้งร้านค้าที่ชัดเจน

โครงการชิม ซ้อป ใช้ นโยบายสาธารณะที่เป็นเสมือนกลไกหลักสำคัญในการดำเนินงานของรัฐบาล ด้วยเหตุที่นโยบายเป็น “กิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลจัดทำขึ้น” หรือ “แผนงานหรือโครงการ” หรือ “แนวทางปฏิบัติที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐได้กำหนดขึ้น” เพื่อเจตนาในการแก้ไขปัญหาในระยะสั้น (วรเดช จันทรศร , 2540 : 34) ที่มุ่งเน้นหนักที่กระบวนการของการกำหนดนโยบาย (policy formulation process) และการศึกษาผลกระทบของนโยบาย (policy impact) ในความคิดของคณะผู้ศึกษา มีความคิดเห็นว่า นโยบายสาธารณะ ไม่ควรเป็นนโยบายที่ต้องทำให้ได้ใจประชาชนในเชิงประชานิยม และประชาชนทุกคนควรได้รับสิทธิในการเข้าถึงนโยบายได้ง่ายและได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมกัน

นโยบายล้มเหลวหรือไม่

กลุ่มเป้าหมาย (อาจ) ไม่ได้เข้าร่วมโครงการมากเพียงพอ กล่าวคือ มีโอกาสสูงที่กลุ่มคนที่มีกำลังซื้ออยู่ในระดับปานกลาง หรือระดับสูง ไม่ได้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ เพราะอาจจะมองว่าให้สิทธิกับคนอื่นแทนตน หรือมองว่า สิทธิไม่คุ้มค่ามากพอ หรือไม่ได้เข้าร่วมด้วยวัตถุประสงค์อื่นๆ เป็นต้น เพราะจำนวนสิทธิ ชิม ซ้อป ใช้ มีเพียง 10 ล้านคนเท่านั้น จากประชากรทั้งสิ้นประมาณ 66 ล้านคนและจำนวนเม็ดเงินจากกระเป๋าที่ 2 ซึ่งเป็นเป้าหมายที่โครงการต้องการ อาจไม่ได้ตามเป้าหมายที่วางเอาไว้กลุ่มเป้าหมายที่รัฐบาลต้องการให้ใช้จ่าย “ระว่างการใช้จ่าย” มากขึ้นกว่าเดิม เพราะจากสถานการณ์เศรษฐกิจแบบนี้ควรออมเงินให้ได้มากที่สุด ซึ่งความคิดนี้ เป็นความคิดเห็นที่ส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยตรง หากทุกคนไม่ใช้จ่ายออกมาเลย ธุรกิจ ห้างร้าน บริษัท จะดำเนินธุรกิจไปข้างหน้าไปได้อย่างไร เศรษฐกิจจะเติบโตได้อย่างไร หรืออาจจะด้วยปัญหา “หนี้ครัวเรือน” (Household Debt) ที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นการใช้จ่ายที่มากเกินไปของบุคคล ทำให้ “กำลังซื้อลดลง”

(Purchasing Power) อาจส่งผลทำให้จำนวนเม็ดเงินเป้าหมายจากกระเป๋าที่ 2 ที่โครงการต้องการ อาจไม่ได้ตามเป้าหมายที่วางเอาไว้

ในเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่วันนั้นจำนวนเงินที่ได้ยังไม่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายหลักในการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก พาหนะเดินทาง ทำให้ผลต่อการจูงใจในคนเดินทางท่องเที่ยวเพื่อใช้สิทธิ์ตามมาตรการนี้มีอยู่จำกัด และร้านค้ารายย่อยบางร้านตั้งอยู่ไกลจากแหล่งชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวเมื่อสถานที่ตั้งอยู่ห่างไกลมากๆ ทำให้ผู้ใช้จากรู้สึกว่าจะเดินทางไปไกลเพื่อใช้จ่ายทำไม ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดการใช้จ่ายไม่ตรงวัตถุประสงค์ของโครงการและทำให้เกิดการใช้จ่ายในจุด หรือร้านค้าที่สะดวกกว่า ก็จะส่งผลต่อการกระจายรายได้ลงสู่ร้านเล็กๆ พิจารณาจากบริการรับจ้างซื้อสินค้าจัดส่งถึงที่ (Delivery Services) ที่ค่อยๆ เติบโตขึ้น ซึ่งบ่งบอกรูปแบบลักษณะพฤติกรรมผู้คน (Behaviors) ได้ส่วนหนึ่งการหมุนเวียนเงินในระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันทำได้ยากขึ้น มีหลายปัจจัยที่จะทำให้การหมุนเวียนเงินในระบบเศรษฐกิจไม่ได้จำนวนรอบที่ควรจะเป็นตามทฤษฎี

เป้าหมายที่จะส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล และระบบการชำระเงินออนไลน์ไม่มีความชัดเจนโครงการ ชิม ช้อป ใช้ ยังมีการจำกัดจำนวนการลงทะเบียนในแต่ละวัน และใช้ระบบมาก่อนได้ก่อน ทำให้เกิดเป็นคอขวดในระบบ ซึ่งไม่สามารถรองรับการใช้งานพร้อมกันจำนวนมากได้ในเวลาสั้น ๆ ซึ่งความยุ่งยากและปัญหาในการลงทะเบียนเหล่านี้ ไม่ได้จูงใจให้คนที่ไม่คุ้นเคยกับการชำระเงินออนไลน์ หันมาใช้งานได้ ดังนั้น หากจะต้องการตอบสนองวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการใช้ระบบชำระเงินออนไลน์ ไม่ควรจะมีการจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ และอาจลดเงินอุดหนุนจากภาครัฐต่อคนลง เพื่อให้สามารถลงทะเบียนได้ครบทุกคน และไม่จำเป็นต้องแย่งกันลงในช่วงเริ่มเปิดซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาระบบล่มแม้ว่าการใช้จ่ายผ่านกระเป๋าแรกจะมีผู้เข้าร่วมโครงการและใช้จ่ายได้ครบตามจำนวนเงินโอน (1,000 บาทต่อคน รวมเป็นเงิน 13,000 ล้านบาท) ผลต่อการกระตุ้น GDP ในปี 2562 มีน้อยมาก โดยจะมีผลอย่างมากที่สุดคือกระตุ้นให้ GDP เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1

ในความคิดเห็นของคณะผู้ศึกษา นโยบาย ชิม ช้อป ใช้ มีข้อจำกัด ดังนี้

1. นโยบายได้นำภาษีของคนส่วนรวมไปแจกคนเพียงบางกลุ่ม ควรนำเงินภาษีในส่วนนี้ไปสร้างงาน สร้างอาชีพ ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัย

2. กลุ่มเป้าหมาย อาจจะได้ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ชิม ช้อป ใช้ มากเพียงพอ กล่าวคือ มีโอกาสสูงที่กลุ่มคนที่กำลังซื้ออยู่ในระดับปานกลางหรือระดับสูง ไม่ได้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ เพราะอาจจะมองว่าให้สิทธิ์กับคนอื่นแทนตน หรือมองว่าสิทธิ์ไม่จูงใจมากพอ หรือไม่ได้เข้าร่วมด้วยวัตถุประสงค์อื่นๆ เป็นต้น เพราะอย่าลืมว่า มีจำนวนสิทธิ์จำกัดเพียง 10 ล้านคนเท่านั้น จากประชากรทั้งสิ้นประมาณ 66 ล้านคน

3. จำนวนเม็ดเงินจากกระเป๋าที่ 2 ของประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่โครงการฯ ต้องการ หากประชาชนที่ได้รับสิทธิ ชิม ช้อป ใช้ ได้ออกไม่ใช้จ่ายเลย ธุรกิจ ห้างร้าน บริษัท จะดำเนิน

ธุรกิจไปข้างหน้าไปได้อย่างไร เศรษฐกิจจะเติบโตได้อย่างไร ซึ่งการประกันความเสี่ยงของทุกท่านจริงๆ ควรอยู่ในรูปของการลงทุนมากกว่า เก็บไว้เฉยๆ ไม่นำออกมาใช้จ่าย และในทางกลับกัน แต่ประชาชนก็ไม่ควรที่จะออกมาใช้จ่ายที่มากเกินไปเช่นกัน เพราะจะเป็นการสร้างภาระให้กับตนเอง เนื่องจากเศรษฐกิจไม่ดี

4. ร้านค้ารายย่อยบางร้านตั้งอยู่ไกลจากแหล่งชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยว เมื่อสถานที่ตั้งอยู่ห่างไกลมากๆ จะส่งผลทำให้ เกิดการใช้จ่ายไม่ตรงวัตถุประสงค์ของโครงการ และทำให้เกิดการใช้จ่ายในจุดให้บริการหรือร้านค้าที่สะดวกกว่า

5. นโยบายชิม ช้อป ใช้ เป็นนโยบายประชานิยมที่ทราบกันดีว่าขาดความยั่งยืน เพราะทุ่มงบประมาณมหาศาลลงไปแล้ว สิ่งที่ได้กลับมาคือความหวังที่ว่าจะเก็บภาษีเข้าคลังได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเศรษฐกิจฟื้นตัว เป็นนโยบายที่ยัดเงินใส่มือประชาชน ซึ่งหากพิจารณาแล้วอาจจะมีความตรงกันข้ามกับวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของรัฐบาลที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” และในทางกลับกัน หากรัฐบาลนำเงินเหล่านี้ไปลงทุนกับโครงการขนาดใหญ่ ผลลัพธ์ที่ได้คือสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในอนาคต น่าจะพัฒนาเศรษฐกิจได้ยั่งยืนกว่า

นโยบายชิม ช้อป ใช้ : ทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์

ในปัจจุบัน กรอบแนวคิดของรัฐประศาสนศาสตร์แบบเดิมไม่เพียงพอต่อการพัฒนาการของสังคมระบอบประชาธิปไตย แนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง (Civic Public Administration) จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ โดยสนับสนุนการนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมือง เพื่อให้การดำเนินการทางสาธารณะตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง (นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์, 2558 : 161-179) ซึ่งจะเข้ากับบรรยากาศ ประชาชนมาก่อนเสมอ ทุกกรอบการพัฒนาประเทศจึงมุ่งเน้นที่จะตอบสนองความต้องการเบื้องต้นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

จากแนวคิดการบริหารจัดการสมัยใหม่มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก การมุ่งเน้นประสิทธิผลหรือผลสัมฤทธิ์ (Effectiveness) ประการที่สอง การมุ่งเน้นเรื่องคุณภาพ (Quality) หรือความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Customer Satisfaction) และประการสุดท้าย การมุ่งเน้นหลักความรับผิดชอบ (Accountability) ซึ่งองค์ประกอบนี้สอดคล้องประสานกับสภาพแวดล้อมทางการบริหารที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ต้องมีปรับตัวตามเพื่อความความเข้มแข็งในการอยู่รอดและมีความสามารถเชิงการแข่งขัน ดังนั้น หลักการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่ต้องการภาครัฐส่วนใหญ่นำไปใช้หรือประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ได้แก่ Re-Engineering, Downsizing, Benchmarking, Reinventing, Change Management, Total

Quality Management, Good Governances, Balanced Scorecard, Swot Analysis, Strategic Management, Knowledge Management, Results Base Management, และ Competencies เป็นอาทิ

คณะผู้ศึกษา มีความคิดเห็นว่านโยบายชิม ช้อป ใช้ เป็นนโยบายในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ ที่รัฐบาลมุ่งจะกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยมีการใช้หลักการบริหารองค์การ (Principle of Administrative Organization) ของเฮนรี ฟาโยล์ (Henry Fayol) ซึ่งเป็นนักวิศวกรอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศส ที่ให้ความสำคัญกับหน้าที่ทางการจัดการเป็นพิเศษ โดยได้แยกการศึกษาเป็น 2 ประเด็น คือ 1) หลักการจัดการ (principle of management) และองค์ประกอบของหน้าที่ทางการจัดการ (element of management) ที่เรียกชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า POCCC คณะผู้ศึกษาเห็นว่า สามารถอธิบายถึงนโยบายชิมช้อป ใช้ ได้ดังนี้

1) Planning หมายถึง การวางแผน

นโยบายชิม ช้อป ใช้ ได้มีการวางหลักเกณฑ์การลงทะเบียนของภาคเอกชนที่ต้องการร่วมโครงการ คือ ต้องเป็นผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาที่ได้จดทะเบียนพาณิชย์ หรือมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานราชการ มีบัตรประจำตัวประชาชนผู้ประกอบการหรือหนังสือมอบอำนาจจากผู้ประกอบการ มีโทรศัพท์มือถือ Smart phone และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ใช้โหลดแอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” มีบัญชีเงินฝากธนาคารกรุงไทย แบบออมทรัพย์ หรือกระแสรายวัน และมีสถานที่ตั้งร้านค้าที่ชัดเจน ทั้งนี้ มีหลักเกณฑ์การลงทะเบียนของภาคประชาชนที่ต้องการร่วมโครงการ โดยมีเงื่อนไขดังนี้ (1) เป็นบุคคลสัญชาติไทย มีบัตรประจำตัวประชาชน (2) มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ณ วันที่ลงทะเบียน และ (3) มีโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนที่สามารถเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตและมีอีเมล โดยลงทะเบียนผ่านเว็บ “ชิม ช้อป ใช้”

รัฐบาลได้วางแผนในการใช้งบประมาณ สำหรับเฟส 1 เงินสนับสนุน 10,000 ล้านบาท (งบกลางปี 62) เงินชดเชย 9,050 ล้านบาท (งบประมาณปี 63) สำหรับเฟส 2 เงินสนับสนุน 2,000 ล้านบาท (งบกลางปี 62) เงินชดเชย 9,050 ล้านบาท (งบประมาณปี 63) และสำหรับเฟส 3 เงินชดเชย 9,050 ล้านบาท (งบประมาณปี 63) (ผู้แทนจากภาครัฐ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2563)

2) Organizing หมายถึง การจัดองค์การ

โครงการนี้ได้ใช้โครงสร้างการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ อาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานหลักและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ประกอบด้วย กระทรวงการคลัง ธนาคารกรุงไทย จากัด (มหาชน) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และหน่วยงานอื่นของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ผู้ประกอบการ ร้านค้า และเอกชน ได้กระจายสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารภาคเอกชนกำหนดนโยบายขนส่งและกระจายสินค้าไปสู่หน้าร้าน มีการใช้แผนระยะสั้นในการกระตุ้นยอดขาย และการกระจายสินค้าไปสู่ร้านค้าและผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดความเพียงพอต่อประชาชน

3) Commanding หมายถึง การสั่งการ

โครงการนี้ได้ใช้ระบบการสั่งการให้บุคลากรของแต่ละหน่วยงานทำหน้าที่ต่างกัน เช่น พนักงานของธนาคารกรุงไทยฯ ดำเนินงานเรื่อง IT, เจ้าหน้าที่ของกรมบัญชีกลาง ดำเนินงานเรื่องหลักเกณฑ์คำขอตีพิมพ์ของผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหาร โรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง, เจ้าหน้าที่ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดำเนินงานเรื่องการประสานงานและให้ข้อมูลกับผู้ประกอบการรีสอร์ท โฮมสเตย์ และร้านค้าที่พักต่างๆ เจ้าหน้าที่กระทรวงดิจิทัลฯ ดำเนินงานเรื่องข้อมูลและระบบการติดต่อสื่อสาร และกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.) ดำเนินงานเรื่องการตรวจสอบและจับกุมผู้กระทำความผิดทางเทคโนโลยี หรือการปลอมแปลงสิทธิ การหลอกลวงและการสวมสิทธิ

4) Coordinating หมายถึง การประสาน

รัฐบาลได้ประสานไปยังกระทรวงการคลัง ธนาคารกรุงไทย จากัด (มหาชน) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และหน่วยงานอื่นของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐได้ดำเนินการผ่านการจัดทำสื่อช่องทางที่หลากหลาย เช่น ช่องทางของภาครัฐผ่านกระทรวงการคลัง ผ่านคลังจังหวัด ธนาคารกรุงไทยฯ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การประชาสัมพันธ์ของภาคเอกชน มีการผ่านการจัดทำโปรโมชั่น การสื่อสารทางการตลาด และการประชาสัมพันธ์โครงการทั้งในรูปแบบออฟไลน์ และรูปแบบออนไลน์ บอกปากต่อปาก ของผู้ที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้อง

การปรับแนวทางการประชาสัมพันธ์ของร้านค้าหรือสถานประกอบการในรูปแบบใหม่ที่มีความสอดคล้องกับไลฟ์สไตล์ปัจจุบันของประชาชน เช่น การจัดทำแผ่นประชาสัมพันธ์ ใบ/ป้ายประกาศ ทั้งทางสื่อออฟไลน์และออนไลน์ ซึ่งที่ได้ผลมากที่สุดคือ การบอกปากต่อปากว่าสามารถใช้สิทธิได้ในร้าน ทำให้ยอดขายเพิ่มสูงขึ้นชัดเจน จากเดิมทางร้านค้า ร้านอาหาร ผู้ประกอบการ โรงแรม โฮมสเตย์ และบ้านพักต่างๆ ซึ่งสามารถรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในช่วงต้นเดือนเป็นประจำอยู่แล้ว ก็ทำให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

5) Controlling หมายถึง การควบคุม

ในการกำกับควบคุม ดูแล จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ และเพิ่มระยะการดำเนินการออกมาหลายเฟส มีการทบทวนย้อนกลับในด้านงบประมาณ และในทางปฏิบัติได้มีการปรับแนวทางการประชาสัมพันธ์ สถานประกอบการได้เตรียมความพร้อมของพนักงานจัดเรียงสินค้าหน้าร้านเพื่อให้รองรับการมาซื้อสินค้าของภาคประชาชน (1) การจัดเรียงประกอบด้วยเพิ่มเติมของ โดยใช้หลักการการ Facing ด้วยการหันตราสินค้าออกให้สะดวกต่อการพบเห็นและหยิบสินค้า โดยการผลัดสินค้าให้มีอยู่เต็มชั้นวางสินค้าและอยู่บริเวณด้านหน้าของชั้นวางสินค้า เพื่อให้ลูกค้าหยิบง่าย การทำ FIFO (first in first out) เพื่อตรวจสอบสินค้าและจัดเรียงสินค้าที่เข้ามาก่อนเพื่อให้ประชาชนซื้อไปก่อน เป็นหลักของการจัดการหน้าร้าน (2) การจัดสรรบุคลากรประจำหน้า

ร้าน ด้วยการจ้างงานพนักงานเพิ่ม เพื่อประจำร้านในช่วงเวลาขายดี มีแนวทางการย้ายพนักงานจากสาขาหรือส่วนงานอื่น มาประจำพื้นที่ที่มีความนิยมในการใช้บริการ รวมถึงการจัดการด้านอัตราค่าจ้าง พนักงานเพิ่มเป็นพนักงาน Part time ในช่วงเฉพาะเวลาที่ต้องการพนักงานเร่งด่วน และจ้างพนักงานรายวัน และ (3) การเตรียมความรู้และความเข้าใจของพนักงานเพื่อตอบข้อซักถามในประเด็นของการใช้สิทธิตามโครงการ และการเข้าไปแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากประเด็นด้านความขัดแย้ง ณ บริเวณร้านค้า เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชนที่มาใช้บริการ (สุรพันธ์ อธิสัจจานันท์, 2563 : 213-227)

คณะผู้ศึกษา ได้มีการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีแล้ว เห็นว่าโครงการชิม ช้อป ใช้ ของรัฐบาลเป็นโครงการที่ผ่านขั้นตอนการกำหนดนโยบาย ได้แก่ การระบุปัญหา การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการวิเคราะห์ปัญหากำหนดเป้าหมาย กำหนดขอบเขตและกรอบของนโยบายมาเป็นอย่างดีแล้ว เป็นโครงการที่จะกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น

หลัก ปรต ในโครงการ ชิม ช้อป ใช้

ในส่วนของการที่เราจะเอาหลักของรัฐประศาสนศาสตร์มาวิเคราะห์โครงการนี้เราก็สามารถใช้ได้ในหลายหลักเช่น POSDCORB (POSDCORB ที่นำเสนอโดย Luther H. Gulick และ Lyndall Urwick ที่มีความเชื่อว่าหลักการบริหารนี้สามารถนำไปใช้ได้กับการบริหารทุกระดับ ทุกขนาด ทุกสถานการณ์ โดยไม่มีข้อยกเว้น แต่ในความเป็นจริง การบริหารที่จะประสบ ความสำเร็จได้ไม่ใช่อาศัยหลักการบริหารเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วย เช่น ค่านิยม ความเชื่อ พฤติกรรมของคน วัฒนธรรม ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ตลอดจน สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ล้วนมีอิทธิพลอย่างมากต่อความสำเร็จหรือความ ล้มเหลวในการบริหารงานทั้งสิ้น POSDCORB ของ Luther H. Gulick และ Lyndall Urwick หลักเกี่ยวกับหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายบริหาร (Chief Executive) 1. Planning - การวางแผน 2. Organizing - การจัดองค์การ 3. Staffing - การบรรจุ 4. Directing - การสั่งการ 5. Coordinating - การประสานงาน 6. Reporting - การรายงาน 7. Budgeting - งบประมาณ คือ

1. การวางแผนของโครงการ คือ นโยบายชิมช้อปใช้เป็นมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจฉบับล่าสุด จุดประสงค์หลักของนโยบายนี้คือส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศและสนับสนุนการใช้ผ่านระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า g-Wallet โดยการแจกเงิน 1,000 บาทให้ประชาชนจำนวน 10 ล้านคนแรกที่เข้ามาลงทะเบียนในเว็บไซต์ ภายใต้เงื่อนไข 3 ข้อ คือ 1. เป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีบัตรประจำตัวประชาชน 2. อายุครบ 18 ปี ณ วันที่ลงทะเบียน 3. มีอีเมลเป็นของตัวเองและสมาร์ตโฟนของตัวเอง ซึ่งอาจเป็นการวางแผนที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ขึ้นอยู่กับมุมมองในแต่ละคน เพราะถ้าคนที่ไม่มีทุกอย่างหรือพร้อม

มากกว่าเช่นมีความเข้าใจในเทคโนโลยีเพราะบางคนอาจจะไม่ค่อยได้ใช้เทคโนโลยี ยกตัวอย่างเช่น คนที่มีอายุมากก็จะทำไม่เป็นเพราะนโยบายนี้นอกจากจะต้องใช้อินเตอร์เน็ตแล้วการที่จะลงโครงการต้องลงได้ตั้งแต่เพียงคืนและยังลงได้ซ้ำและขอพบมีปัญหาอีกด้วยเพราะจำนวนผู้ต้องการมีเยอะมากซึ่งโครงการนี้จะลงได้แค่วันละ 1000000 คนต่อวัน และการวางแผนของโครงการนี้ถือว่ามีข้อดีข้อเสียอยู่จำนวนหนึ่งคือ

ข้อดี

1. กระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก ร้านโชห่วย ร้านข้างทาง รถเข็น ตลาดสด ตลาดชุมชนสินค้า OTOP ฯลฯ
2. ร้านรายใหญ่เข้าร่วมโครงการได้เพียง 1 จังหวัด 20 จุดขาย เพื่อเป็นทางเลือก และอำนวยความสะดวกให้ประชาชน
3. เม็ดเงินที่เข้าไปในระบบเศรษฐกิจ ช่วยให้เกิดการลงทุนต่อการผลิต การซื้อขาย การจ้างงาน และลดภาระค่าครองชีพของประชาชนชั้นล่าง-กลาง โดยมีคน 1 ใน 7 ของประเทศได้รับประโยชน์ในทันที
4. เกิดการเรียนรู้ “สังคมไร้เงินสด” ในไทย เหมือน ATM ที่เข้ามาใหม่ ๆ ใครก็กลัว แต่คนไทยฉลาด เรียนรู้เร็ว
5. ระบบจ่ายเงินผ่านแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง ฉุกเฉิน” จะถูกต่อยอด การรับสวัสดิการภาครัฐต่อไปในอนาคต ลดค่าธรรมเนียมการโอนเงิน
6. ฐานข้อมูล “คนลงทะเบียน” นำไปใช้กำหนดนโยบายสาธารณะในอนาคตได้ตรงตามความต้องการของประชาชนมากขึ้น
7. ร้านค้าต่าง ๆ เข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น รายได้รัฐบาลมากขึ้น นำมาสร้างสรรค์สวัสดิการเพื่อส่วนรวมได้มากขึ้น
8. สามารถเติมเงินแล้วรัฐจะจ่ายคืน 15% ของยอดจ่ายจริงแต่ไม่เกิน 4500 บาทต่อคน
9. เป็นนวัตกรรมด้านนโยบายที่เชื่อมโยงเทคโนโลยีดิจิทัล-ภาษี-การท่องเที่ยว-ร้านค้าขนาดเล็ก
10. เงิน 1,000 บาท เป็นเพื่อการจูงจูงการให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่อง ที่มีการใช้จ่ายเงินเข้าสู่ระบบและฐานราก โดยรัฐจะได้รับ “ผลประโยชน์” กลับมาให้หลายรูปแบบ

ข้อเสียคือ

1. เอาภาษีของคนส่วนรวมไปแจกคนเพียงบางกลุ่ม แทนที่จะเอาเงินภาษีในส่วนนี้ไปสร้างงานสนับสนุนงานวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมาย อาจจะได้ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ชิมข้อบ่งชี้ มากเพียงพอ กล่าวคือ มีโอกาสสูงที่ กลุ่มคนที่มีกำลังซื้ออยู่ในระดับปานกลาง หรือ ระดับสูง ไม่ได้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ เพราะ อาจจะมองว่า ให้

สิทธิ์กับคนอื่นแทนตน หรือมองว่า สิทธิ์ไม่คุ้มค่ามากพอ หรือ ไม่ได้เข้าร่วมด้วยวัตถุประสงค์อื่นๆ เป็นต้น เพราะอย่าลืมว่า มีจำนวนสิทธิ์จำกัดเพียง 10 ล้านคนเท่านั้น จากประชากรทั้งสิ้นประมาณ 66 ล้านคน

3. จำนวนเม็ดเงินจากกระเป๋าที่ 2 ของประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่โครงการต้องการ หากทุกคนไม่ใช่จ่ายออกมาเลย ธุรกิจ ห้างร้าน บริษัท จะดำเนินธุรกิจไปข้างหน้าไปได้อย่างไร เศรษฐกิจจะเติบโตได้อย่างไร ซึ่งการประกันความเสี่ยงของทุกท่าน จริงๆควรอยู่ในรูปของการลงทุนมากกว่า เก็บไว้เฉยๆไม่นำออกมาใช้จ่าย และในทางกลับกัน แต่ไม่ควรเป็นการใช้จ่ายที่มากเกินไปของบุคคลในเช่นกัน

4. ร้านค้ารายย่อยบางร้านตั้งอยู่ไกลจาก แหล่งชุมชน หรือ แหล่งท่องเที่ยว เมื่อสถานที่ตั้งอยู่ห่างไกลมากๆ จะส่งผลทำให้ เกิดการใช้จ่ายไม่ตรงวัตถุประสงค์ของโครงการ และทำให้เกิดการใช้จ่ายในจุด หรือ ร้านค้าที่สะดวกกว่า

2. การจัดองค์การ คือ การที่รัฐจัดให้มีการใช้จ่ายเงินออนไลน์กับธนาคารโดยใช้คำว่า การใช้จ่ายออนไลน์การใช้จ่ายไร้เงินสด

3. การบรรจุ คือ การกำหนดคนที่ได้รับสิทธิ์และกำหนดร้านค้าที่จะได้เข้าร่วมคือ กำหนด 10000000 คน กำหนดวันละ 1000000 คน ลงได้ตั้งแต่เวลาเที่ยงคืนเป็นต้นไปจนกว่าจะเต็มจำนวนสิทธิ์ และร้านค้าก็จะได้เฉพาะร้านที่ได้รับการตรวจว่าผ่านจากรัฐและร้านค้าขนาดใหญ่ให้จำนวน 20 ร้านค้าต่อจังหวัด

4. การสั่งการ คือ มีการกำหนดการสมัครไว้แบบชัดเจน คือมีการกำหนดการสมัคร ข้อบังคับในการสมัคร หรือบอกว่าสามารถใช้สิทธิ์ได้ไว้ในแอปอย่างชัดเจน

5. การประสานงาน คือ การที่รัฐไปประสานงานกับร้านค้าทั้งขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ในการใช้สิทธิ์

6. การรายงาน คือ การบอกจำนวนอย่างชัดเจนในแต่ละวันว่าลงกี่คนในแต่ละวันลงครบจำนวนตอนไหน

7. งบประมาณ คือ งบประมาณของโครงการชิม ช้อป ใช้ จะไม่เกิน 19,000 ล้านบาท อย่างแน่นอน โดยกระทรวงการคลังจะบริหารเงินงบประมาณที่ได้รับมอบหมายไม่ให้เกินมติ ครม. โดยมาตรการชิม ช้อป ใช้ เฟส 3 จึงเน้นไปที่การขยายมาตรการเพิ่มเติมจากของเดิม โดยประชาชนที่ลงทะเบียนเฟสแรก จนถึงเฟส 3 สามารถขยายขอบเขตการใช้ได้ทุกจังหวัด

บทสรุป : แนวทางส่งเสริมนโยบายชิม ช้อป ใช้

นโยบายชิม ช้อป ใช้ เป็นอีกหนึ่งในชุดมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจมหภาคที่รัฐบาลประกาศในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562 โดยมาตรการชิม ช้อป ใช้ เป็นนโยบายที่ถูกพูดถึงมากที่สุด ทั้งโดยสื่อมวลชน นักวิชาการ หรือประชาชนทั่วไป มาตรการนี้เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการ

ท่องเที่ยว สนับสนุนการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อให้ร้านค้ามีลูกค้าเพิ่มขึ้นและมีทุนหมุนเวียนในการประกอบกิจการมากขึ้น ส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลและการใช้ระบบการชำระเงินออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน

นโยบาย ชิม ซ้อป ใช้ เป็นมาตรการคั่นภาษีแบบผสม คือ มีการให้เงินสนับสนุนเป็นก้อนรวม (lump sum) และให้เงินคืน (rebate) ภายหลังหากใช้จ่ายซื้อสินค้าหรือบริการที่ร่วมรายการ การให้เงินสนับสนุนแบบ lump sum เทียบได้กับการคั่นภาษีรายได้โดยที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กักระดับรายได้ มีข้อดีเพราะคนในทุกระดับรายได้ได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน เงินสนับสนุนที่ให้ไปนั้นก็ช่วยกระตุ้นการซื้อผ่านกลไกรายได้ ส่วนมาตรการที่ให้เงินคืนสำหรับสินค้าบางรายการ ก็จะเป็นการใช้กลไกราคาเข้ามาเพิ่มอุปสงค์ของสินค้าที่ร่วมรายการ โดยมีการดึงอุปสงค์จากอนาคต และอุปสงค์ในช่วงเวลาเดียวกันของสินค้าอื่นที่มีลักษณะเป็นสินค้าทดแทน (substitution goods)

อย่างไรก็ดี ระบบการคัดเลือกผู้ที่ได้รับเงิน 1,000 บาท ผ่านการลงทะเบียนออนไลน์ในเวลากลางคืน อาจยังไม่ค่อยเหมาะสมเนื่องจากกลุ่มเป้าหมาย อาจไม่ใช่ผู้ที่จำเป็นต้องใช้เงินมากที่สุด แต่กลับเป็นกลุ่มคนที่เลือกตัวเองเข้ามา (self-selection) ซึ่งมักเป็นกลุ่มคนที่มีความ sophisticated ในการใช้จ่ายมากกว่าผู้อื่น มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างคล่องตัวและอดทนรอลงทะเบียนต้องใช้ความเร็วแข่งกับผู้อื่น

จึงเห็นสมควรที่จะเสนอแนวทางจะนำนโยบาย ชิม ซ้อป ใช้ ไปสู่การยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุดในวัตถุประสงค์ของโครงการ

1. ควรจะกระจายความรู้สึกของประชาชน กระจายสิทธิไปยังกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มวัยรุ่น โดยอาจจะกำหนดช่วงอายุ โควตา ที่จะเข้าถึงสิทธิ หรือควรจะให้มีการลงทะเบียนโดยผู้ใหญ่อัน ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อป้องกันระบบล่ม

2. นโยบายชิม ซ้อป ใช้ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ให้คนได้ออกมาใช้จ่ายใช้สอย ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะต้องออกมาใช้เงินจากกระเป๋าที่ 1 จำนวน 1,000 บาท ในต่างจังหวัดที่ไม่ใช่ จังหวัดที่ตนอาศัยอยู่หรือจังหวัดในทะเบียนบ้าน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ คนใช้เงินแค่ 1,000 บาท ที่รัฐบาลแจกให้เท่านั้น ไม่ได้ใช้กระเป๋าที่ 2 ที่รัฐบาลจะคืนเงินให้อีก 15% หากประชาชนใช้กระเป้านี้ จึงเป็นการตักน้ำพริกละลายแม่น้ำทิ้ง เพราะกระตุ้นเศรษฐกิจไม่ได้มาก ค่า GDP ขยับเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จึงควรส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้ใช้จ่ายเงินในกระเป๋าของตนเอง ควบคู่ไปกับเงินจาก “เป่าตัง”

3. กระบวนการลงทะเบียนของกลุ่มเป้าหมาย ควรอยู่ในห้วงเวลาปกติทั่วไปเพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าไปใช้สิทธิ์ได้เต็มที่

4. เปิดโอกาสให้สถานประกอบการรายย่อย โอท็อป กลุ่มวิสาหกิจชุมชน แผงลอย หาบเร่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชิม ซ้อป ใช้ ได้มากขึ้น

5. ส่งเสริมให้ประชาชนได้ท่องเที่ยวโดยส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศมากยิ่งขึ้น กำหนดให้มีมาตรการใช้เงินกระเป๋าที่ 2 ร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

6. ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การให้เงินอุดหนุนผู้ประกอบการในการจัดทำมาตรการส่งเสริมการขายหรือการให้เงินเพื่อพัฒนาอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว หรือการใช้ใบเสร็จจากการท่องเที่ยวมาช่วยลดหย่อนภาษี นำส่งผลต่อภาคการท่องเที่ยวได้มากกว่ามาตรการชิมช้อปใช้

7. ควรมีการเก็บข้อมูล ที่มีคุณภาพควบคู่กับการใช้นโยบาย เช่น คนพื้นที่ไหนเอาเงินไปทำอะไร ซื้ออะไร ช่วงอายุคนแบบไหนชอบเอาเงินไปซื้ออะไร เราก็จะได้ข้อมูลของ “ผู้บริโภค” มาด้วย เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้เอาไปพัฒนาให้นโยบายครั้งต่อไปตรงจุดตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบันอยู่ในยุคของ Big data แล้ว

8. อีกระลอก มีการกระตุ้นการใช้จ่ายผ่านโครงการ ชิม ช้อป ใช้ - ช้อปช่วยชาติ เริ่มทำการลงทะเบียน วันที่ 16 ตุลาคม 2563 โดยลงทะเบียนใน www.คนละครึ่ง.com โครงการคนละครึ่ง เพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายใช้สอยภายในประเทศ บรรเทาภาระค่าใช้จ่ายให้ประชาชน และช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้ร้านค้ารายย่อย เป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศในองค์กรรวม เป็นการร่วมจ่าย (Co – pay) ระหว่างประชาชนที่เข้าร่วมโครงการและรัฐบาล โดยจะสนับสนุนค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป ผู้ที่ได้รับสิทธิตามโครงการเป็นประชาชนสัญชาติไทยมีบัตรประจำตัวประชาชน อายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ณ วันที่ลงทะเบียน ไม่เป็นผู้ได้รับสิทธิโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และผู้ที่ได้รับสิทธิและใช้สิทธิในโครงการคนละครึ่งแล้วก็จะไม่ได้รับสิทธิมาตรการช้อปดีมีคืน ซึ่งภาครัฐจะสนับสนุนโดยร่วมจ่ายค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป ไม่รวมสลากกินแบ่ง แอลกอฮอล์ ยาสูบ และบริการต่างๆ รัฐช่วยจ่าย 50% จำกัดสิทธิไม่เกิน 150 บาท ต่อคนต่อวันหรือไม่เกิน 3,000 บาท ต่อคน ผู้ได้รับสิทธิจ่ายเอง 50% แ่่นแอปฯ “เป๋าตัง” สำหรับประชาชน และแอปฯ “ถุงเงิน” สำหรับร้านค้า วงเงิน 30,000 ล้านบาท เป็นการฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานรากผู้ประกอบการรายย่อย กลุ่มหาบเร่ แผงลอย และเฟส 2 จะเริ่มลงทะเบียน วันที่ 16 ธันวาคม 2563 สามารถใช้สิทธิได้ระหว่าง วันที่ 1 มกราคม 2564 – 31 มีนาคม 2564 โดยที่ยอดรวมการใช้สิทธิ “คนละครึ่ง” ได้ไม่เกิน 3,500 บาท ตลอดโครงการ ส่วนประชาชนที่ได้รับสิทธิในเฟสแรก จะได้รับยอดเพิ่ม 500 บาท ในเฟส 2 โดยจะไม่หักสิทธิ หากใช้ไม่หมดในแต่ละวัน โดยระบบจะคืนสิทธิที่ไม่ได้ใช้เข้ายอดรวมของผู้ได้รับสิทธิ และจำกัดสิทธิใหม่ในเวลา 06.00 น. ของทุกวัน แต่รัฐก็จะตัดสิทธิ หากผู้ได้รับสิทธิไม่ใช้สิทธิภายใน 14 วัน โดยระบบจะทำการตัดสิทธิ “คนละครึ่ง” ของผู้ที่ได้รับสิทธิตลอดโครงการ

เอกสารอ้างอิง

- จุมพล หนีมพานิช. (2549). *การวิเคราะห์นโยบาย : ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎีและกรณีตัวอย่าง*. (พิมพ์ครั้งที่3).
นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์. (2558). แนวคิดการบริหารงานสาธารณะ: จากภาครัฐสู่ภาคพลเมือง. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 3 (2), 161-179
- วรเดช จันทรศร. (2540). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ.
- สุรพันธ์ อีรส์จันนท์. (2563). การศึกษาการดำเนินนโยบายโครงการ ชิม ช้อป ใช้ ในประเทศไทย. *วารสารรังสีบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*. 6 (2), 213-227
- Dror, Y. (1968). *Public Policy - making Re-examined*. San Francisco, CA: Chandles.